

О. В. Музиченко,
к. е. н., доцент кафедри міжнародних фінансів,
Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі, м. Київ

СУЧАСНІ СВІТОВІ ТРЕНДИ ТЕМАТИЧНОГО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

О. Muzychenko,
PhD (Economics), Associate Professor Department of International Finance,
Ukrainian University of Finance and International Trade, Kyiv

THE MODERN TRENDS OF THEMATIC RESPONSIBLE INVESTMENT

Тематична стратегія соціально відповідального інвестування передбачає інвестиції в активи або тематичні інвестиційні фонди, які приділяють увагу вирішенню проблем сталого розвитку, зокрема таких, як запобігання глобальним змінам клімату та нестачі питної води, розвитку еко-технологій, охороні здоров'я, виробництву та використанню відновлювальних джерел енергії, ефективному використанню природних ресурсів. У статті розкрито сутність інвестиційної стратегії "тематичне інвестування сталого розвитку". Здійснено аналіз темпів зростання та обсягів тематичного відповідального інвестування у світі. Визначено п'ять сучасних світових трендів та двадцять п'ять напрямів тематичного відповідального інвестування.

The thematic Strategy of socially responsible investment supposes investment in assets or thematic investment funds which pay attention to solving problems of sustainable development, in particular such as preventing global climate changes and shortage of drinking water, developing ecotechnologies, health, production and use of renewable energy, efficient use of natural sources. The essence of the investment strategy "thematic investment sustainable development" was revealed in the article. The analysis of the rate of growth and extend of the thematic responsible investment in the world was done. Five modern world trends and twenty five trends of thematic responsible investment were revealed.

Ключові слова: соціально відповідальне інвестування, стратегії соціально відповідального інвестування, тематичне інвестування сталого розвитку, мегатренди.

Key words: socially responsible investing, strategies of socially responsible investing, sustainability themed investing, megatrends.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Для сучасного світу є актуальними широке коло економічних, соціальних, екологічних та інших проблем, пов'язаних із забрудненням навколишнього середовища, кліматичними змінами, збройними конфліктами, соціальною нерівністю, розповсюдженням важких захворювань тощо. Складність поточної ситуації та необхідність вирішення цих проблем впливає на політику країн, діяльність корпорацій і соціально-економічний розвиток, вимагаючи активної участі урядів, бізнесу та громадян.

У вересні 2015 року у Нью-Йорку відбувся Саміт зі сталого розвитку, організований Організацією Об'єднаних Націй, на якому керівники держав та урядів визначили новий глобальний план дій на найближчі 15 років. Прийнятий документ містить 17 цілей та 169 завдань сталого розвитку в економічній, соціальній та екологічній сферах, які необхідно виконати до 2030 року. Серед них — ліквідація бідності і голоду, поліпшення охорони здоров'я, забезпечення гендерної рівності, сти-

мулювання економічного зростання і створення робочих місць, поліпшення доступу до сучасних джерел енергії.

За оцінками ООН, для досягнення Цілей сталого розвитку потрібно 170 трлн доларів США протягом наступних 15 років. Шлях до майбутнього загального добробуту обійдеться людству щорічно у 5 трлн дол. США. У зв'язку із цим, зазначалось на Саміті, світ потребує ефективного механізму фінансування сталого розвитку. До фінансування проектів у сфері сталого розвитку необхідно залучати всі наявні ресурси: державні та приватні, національні та міжнародні. Для цього необхідно розширювати партнерство з бізнесом і громадянським співтовариством. Громадянське суспільство має чинити тиск на уряди і приватний сектор з метою залучення довгострокових інвестицій у сферу розвитку. "Якщо ми не знайдемо необхідні ресурси, то будемо жити у світі, де йдуть війни і конфлікти, панує соціальне розшарування, збільшується міграція, зростають збитки від стихійних лих. Якщо ми не зробимо необхідних інвестицій

сьогодні, то завтра буде пізно. Країни володіють цими ресурсами, просто потрібно знайти інструментарій, який допоможе використовувати ці гроші найбільш ефективно" [1].

Одним із фінансових механізмів, що забезпечує розвиток економіки у поєднанні із соціальною захищеністю населення та мінімізацією негативного впливу на навколишнє середовище, є тематичне соціально відповідальне інвестування. Оперуючи традиційними фінансовими інструментами для отримання прибутку, тематичне відповідальне інвестування спрямовується на вирішення соціальних, екологічних та етичних проблем сучасного світу.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження сутності інвестиційної стратегії "тематичне інвестування сталого розвитку", аналіз світового досвіду її застосування, розкриття сучасних світових трендів тематичного відповідального інвестування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій з проблем соціально відповідального інвестування, у яких розкривались питання застосування тематичної стратегії інвестування виявив, що незважаючи на певну розробленість проблеми, існують питання як теоретико-методологічного, так і прикладного характеру, які потребують подальшого розвитку.

У більшості наукових праць фрагментарно висвітлюються окремі питання теоретичного характеру щодо сутності цієї стратегії відповідального інвестування [1 — 8]. У той же час можливо зауважити, що у таких дослідженнях не приділялось значної уваги формуванню чіткої теоретичної концепції щодо змісту стратегії тематичного інвестування та визначенню сучасних світових трендів її розвитку. Наявний стан розробки питання може бути пояснений новизною проблеми для вітчизняної науки та відсутністю практичного досвіду її імплементації у практику вітчизняних фінансових установ. Таким чином, незавершеність формування цілісного уявлення про тематичну стратегію відповідального інвестування обумовили актуальність дослідження, його мету та зміст.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відповідальне інвестування як важлива складова сучасної концепції сталого розвитку передбачає не лише досягнення ефективного економічного зростання через отримання високих фінансових результатів, а й забезпечення соціального захисту та мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище. На розвинутих фінансових ринках вже сформувалась спільнота інституціональних та індивідуальних інвесторів, які дотримуються стратегій, форм та методів соціально відповідального інвестування.

Стратегії соціально відповідального інвестування — це методи, що застосовуються для відбору об'єктів інве-

Таблиця 1. Обсяги відповідального інвестування за стратегіями у США (2012—2014 рр.)

Стратегії відповідального інвестування	Обсяг інвестицій, трлн дол. США		
	2012 рік	2014 рік	Темп зростання, %
Негативний відбір/виключення	8 280	14 390	74
ESG-інтеграція	5 953	12 854	117
Корпоративна взаємодія та голосування	4 589	7 045	54
Нормативний відбір	3 038	5 534	82
Позитивний відбір/ Найкращий у своєму класі	999	992	- 1
Інвестиції впливу	86	109	26
Тематичне інвестування сталого розвитку	70	166	136

Джерело: [9, с. 9].

студування з метою формування портфелю цінних паперів у відповідності до нефінансових критеріїв відповідальних інвесторів, які намагаються не тільки отримати прибуток, але й посприяти вирішенню нагальних проблем сучасного суспільства.

Сучасному етапу еволюції соціально відповідального інвестування відповідають сім стратегій: 1) тематичне інвестування сталого розвитку (sustainability themed investment); 2) інвестиційний відбір найефективніших компаній (best-in-class investment selection); 3) нормативний відбір (norms-based screening); 4) інвестиції впливу (impact investment); 5) негативний відбір (exclusion of holdings from investment universe); 6) інтеграція ESG-критеріїв у фінансовий аналіз (integration of ESG factors in financial analysis); 7) взаємодія та голосування (engagement and voting on sustainability matters) [9, с. 8].

Інвестиційна стратегія "тематичне інвестування сталого розвитку" (або "тематичне інвестування"), передбачає інвестиції в активи або тематичні інвестиційні фонди, які приділяють увагу вирішенню проблем сталого розвитку, зокрема таких, як запобігання глобальним змінам клімату та нестачі питної води, розвитку екотехнологій, охороні здоров'я, виробництву та використанню відновлювальних джерел енергії, ефективному використанню природних ресурсів.

Тематичне інвестування є відносно новою стратегією. Зараз найбільш часто використовуються та залучають найбільші обсяги активів стратегії, що базуються на виключенні (негативний відбір, нормативний відбір) або на використанні ESG-критеріїв. Проте останніми роками темпи їх зростання уповільнились. Тематичне інвестування поки що залучає найменший обсяг активів. У той же час, ця стратегія демонструє найбільший потенціал зростання. Так, наприклад, у США за останні два роки обсяги тематичного інвестування у сталий розвиток збільшились на 136 % (табл. 1).

Розглядаючи обсяги та темп зростання тематичного інвестування за географічною структурою, необхідно відзначити, що найбільшу кількість активів за цією інвестиційною стратегією було залучено у Канаді, США та країнах Європи. При цьому, Канада демонструє найбільші темпи зростання обсягів тематичного інвестування (табл. 2).

Серед країн Європи найбільші обсяги тематичного інвестування демонструють Швейцарія, Нідерланди, Великобританія і Німеччина. У той же час, найбільшими темпами зростає тематичне інвестування у Франції та Швеції (на 166 % та 124 % відповідно) (табл. 3).

Таблиця 2. Обсяги тематичного інвестування у світі (2012–2014 рр.)

	Обсяг інвестицій, трлн дол. США					
	Європа	США	Канада	Австралія/ Нова Зеландія	Азія	Світ
2012 рік	62,27	0,00	1,32	3,29	3,37	70,26
2014 рік	81,17	30,00	45,93	4,70	4,17	165,96
Середньорічний темп зростання, %	30,3	-	3380,3	42,6	23,5	136,2

Джерело: [10, с. 30].

Таблиця 3. Обсяги тематичного інвестування у країнах Європи (2011–2013 рр.)

Країни	Обсяг інвестицій, млн євро		
	2011 рік	2013 рік	Середньорічний темп зростання, %
Австрія	56	82	21
Бельгія	367	816	49
Великобританія	8 932	12 860	20
Іспанія	107	82	- 12
Італія	1 051	1 094	2
Нідерланди	19 914	20 163	1
Німеччина	4 523	4 127	- 4
Норвегія	676	2 078	75
Фінляндія	322	220	- 17
Франція	623	4 392	166
Швейцарія	11 079	11 061	0
Швеція	396	1 985	124
Разом	48 046	58 961	11

Джерело: [9, с. 11].

Найбільш доступним та привабливим для тематичного інвестування є екологічний напрям, який передбачає інвестиції у "зелені" або "чисті технології" у галузях електроенергетики, водопостачання, лісокористування, сільського господарства. Об'єктами такого виду інвестування є компанії, що пропонують продукти, послуги, технології або процеси, спрямовані на зменшення або уникнення споживання природних ресурсів і досягнення більш високої ефективності з меншими витратами. Інвестування за таким напрямком можливе у сферах енергетики, сільського господарства, транспорту, виробництва та наступних галузях: відновлювальні джерела енергії, енергоефективність, управління відходами.

Виробництво та використання відновлювальних джерел енергії останніми роками забезпечує інвестиційне лідерство у сегменті електроенергетики. За даними International Energy Agency впродовж 2013 р. по всьому світу було інвестовано в енергетику понад 1,6 трлн дол. США, з них 250 млрд — у відновлювані джерела енергії. У період 2000—2013 р.р. близько 57 % від щорічних інвестицій здійснювались у сектор відновлюва-

них джерел енергії по всьому світу, в той час як 40 % припадало на електростанції на викопному паливі та 3 % — на атомні електростанції. У європейському регіоні лідером інвестування у "зелену енергетику" стала Німеччина. Обсяги залучених активів в управлінні німецьких тематичних фондів, які інвестують у об'єкти сонячної, вітрової енергетики та виробництва біогазу наведено у таблиці 4 [11].

У 2014 році найбільшими емітентами екологічних облигацій стали: Європейський інвестиційний банк (2,9 млрд дол. США), концерн Toyota (1,75 млрд дол. США), Світовий банк (1,3 млрд дол. США). Світовий виробник товарів повсякденного попиту Unilever у березні 2014 року вперше вийшов на ринок "зелених" цінних паперів з корпоративними облигаціями сталого розвитку на суму 250 млн фунтів стерлінгів. Облігації емітовані під реалізацію інвестпроектів, мета яких — скорочення відходів, використаної води та викидів вуглекислого газу на діючих підприємствах компанії. Цей випуск був повністю розміщений за три години, при цьому попит на облигації перевищив пропозицію більш ніж утричі [12, с. 8].

На початок 2015 року обсяг світового ринку "зелених облигацій" склав 7,2 млрд дол. США. Дані про десять найбільших за обсягами випусків екологічних облигацій, що були здійснені у першому кварталі 2015 року, наведено у таблиці 5.

Серед країн, що розвиваються, Індія — перша країна, яка випустила "зелені облигації" у корпоративному секторі. Емітентом облигацій став Yes Bank. Обсяг емісії — 10 млрд індійських рупій (161,5 млн дол. США). Залучені кошти спрямовуються на проекти по відновлювальній енергетиці. Наступним, вже більш масштабним індійським проектом, стало розміщення у лютому 2015 року екологічних облигацій Експортно-імпортного банку Індії на суму 161,5 млн дол. США. Залучені кошти призначені для проектів розвитку транспорту на базі низьковуглецевих технологій [13, с. 17].

Окрім екологічного напрямку, тематичне інвестування також охоплює соціально-економічну проблематику

Таблиця 4. Обсяги тематичного інвестування у "зелену" енергетику у ФРН, 2011 р.

Назва фонду	Напрямок інвестування	Обсяг інвестицій, млн євро
SolEs 21 GmbH & Co. KG	Сонячна енергетика	70,9
Klima Rendite Fonds I		60,0
Chorus CleanTech Solar		45,9
HCI Energy Solar I		34,3
PT Energiefonds Dt. Solardächer		8,0
Drei Regionen Fonds	Виробництво біогазу	14,9
Biogasfonds Schloss Wendlingh.		6,0
Biogas-Anlage Glienicke		3,6
Wind Invest 3 - Zweitmarktfonds	Вітрова енергетика	10,0

Джерело: [11].

Таблиця 5. Обсяги найбільших емісій "зелених облігацій" у першому кварталі 2015 р.

Емітент цінних паперів	Обсяг емісії
TerraForm Power (глобальна компанія, що спеціалізується на відновлювальній енергетиці)	800 млн дол. США
Світовий банк	800 млн дол. США
Vestas Wind (глобальна компанія, що спеціалізується на вітроенергетиці)	500 млн євро (527 млн дол. США)
Parpac (французька сміттєпереробна компанія)	480 млн євро (526 млн дол. США)
Kommunalbanken Norway (норвезький державний банк)	500 млн дол. США
Азійський банк розвитку	500 млн дол. США
Експортно-імпорتنний банк Індії	500 млн дол. США
Німецький банк розвиткуKfW	454 млн дол. США
Європейський інвестиційний банк EIB	400 млн євро (454 млн дол. США)
Iowa Finance Authority	321 млн дол. США

Джерело: [13, с. 16].

ку. Міжнародна ініціатива "Принципи відповідального інвестування" (UN PRI) виокремлює наступні напрями тематичного інвестування: 1) чисті технології; 2) зелене будівництво; 3) стале лісове господарство; 4) стале сільське господарство; 5) мікрофінансування; 6) фінансування малого і середнього бізнесу; 7) соціальне підприємство; 8) доступне житло; 9) освіта; 10) глобальне здоров'я [14, с. 4—5].

Практики та аналітики інвестиційних підрозділів компанії UBS Financial Services Inc. (UBS Wealth Management, UBS Investment Bank та UBS Global Asset) визначили найбільш привабливі та доступні довгострокові теми: 1) відновлювальні джерела енергії та енергоефективність; 2) управління водними ресурсами; 3) доступність продовольства та повноцінного харчування; 4) ожиріння та пов'язані з ним захворювання. У звіті "Стийке інвестування", підготовленому фахівцями інвесткомпанії зазначено, що зростання економік та населення збільшує базові потреби, зокрема потреби у продуктах харчування, медичних послугах, енергії та воді. У багатьох регіонах світу зростання цін на основні продукти харчування загрожує соціальній стабільності. Погане харчування та шкідливі звички скорочують середню тривалість життя та змушують індустрію охорони здоров'я знаходити вирішення цих проблем. Нестача питної води чинить негативний вплив на здоров'я населення та веде до значних видатків: зараз і у майбутньому. Вирішити проблеми дефіциту продовольства, медичних послуг, енергії і води допоможе інвестування інноваційних ідей, спрямованих на запобігання такому дефіциту [15, с. 29].

Експерти банку Bank of America Merrill Lynch (BofA Merrill Lynch) у аналітичному звіті "The Thundering Word A Transforming World" виокремили п'ять ключових тем, які будуть визначати основні напрями відповідального інвестування у майбутньому. Перша тема "Люди" — обіймає тенденції, пов'язані із розміром, здоров'ям та продуктивністю світових людських ресурсів. Друга, "Інновації", оцінює вплив на економіку нових технологій (роботобудування, хмарне зберігання інформації, електронна комерція і безпека). Третя, "Ринки", зосереджена на проблемах розподілу фінансування (нерівність доходів, фінансові репресії, інфляція/дефляція тощо). Четверта тема, "Уряд", досліджує роль геополітики та підвищення ролі держави у регулюванні економіки. П'ята, "Земля", пов'язана з видобутком і поставками природних ресурсів [16, с. 4].

Експерти швейцарського банку Credit Suisse, прогнозуючи подальший розвиток інвестиційного середовища, дійшли висновку, що інвестування буде здійснюватися на підставі глобальних трендів (або мегатрендів). Мегатренди, як пояснюється у дослідженні Megatrends in 2014, це довготривалі економічні, екологічні та політичні перетворення, що мають тривалий ефект та стосуються усіх. Тренди можуть тривати протягом багатьох десятиліть та проходити у декілька етапів. Завдання інвестора — передбачити реакцію ринку на них. Тому експерти банку радять інвестувати в компанії сфери енергетики, водопостачання та харчового сектора, які працюють на ринках, що розвиваються. Через зростання населення світу знадобляться більш ефективно функціонуючі міста. Транспортні та будівельні фірми також будуть затребувані. Технологічні зміни вплинуть на різні сторони життя — від тривалості життя, що зростає завдяки інноваційним лікам і методам лікування, до зміни професій через роботизацію робочих місць [17].

Покажемо те, що напрями тематичного інвестування, виокремлені світовими експертами та практиками у галузі інвестування, відповідають визначеним ООН сімнадцяти Цілям сталого розвитку: 1) ліквідація бідності; 2) ліквідація голоду, продовольча безпека, поліпшення харчування, розвиток сільського господарства; 3) здоровий спосіб життя; 4) якісна освіта; 5) гендерна рівність; 6) раціональне використання водних ресурсів; 7) доступ до сучасних джерел енергії; 8) продуктивна зайнятість та гідна робота; 9) міцна інфраструктура, стійка індустріалізація, впровадження інновацій; 10) зниження нерівності всередині країн і між ними; 11) відкритість, безпека, стійкість міст і населених пунктів; 12) раціональне споживання і виробництво; 13) боротьба зі змінами клімату та їх наслідками; 14) раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів; 15) відновлення екосистем суші, раціональне управління лісами, боротьба з опустелюванням, припинення втрати біологічного різноманіття; 16) побудова миролюбних і відкритих товариств, забезпечення доступу до правосуддя; 17) глобальне партнерство [18].

Аналіз та узагальнення підходів щодо подальших напрямків розвитку тематичного інвестування, викладених у дослідженнях Міжнародної ініціативи інвесторів UN PRI, інвестиційних банків Credit Suisse і Bank of America Merrill Lynch та інвестиційної компанії UBS Financial Services Inc., із врахуванням визначених ООН

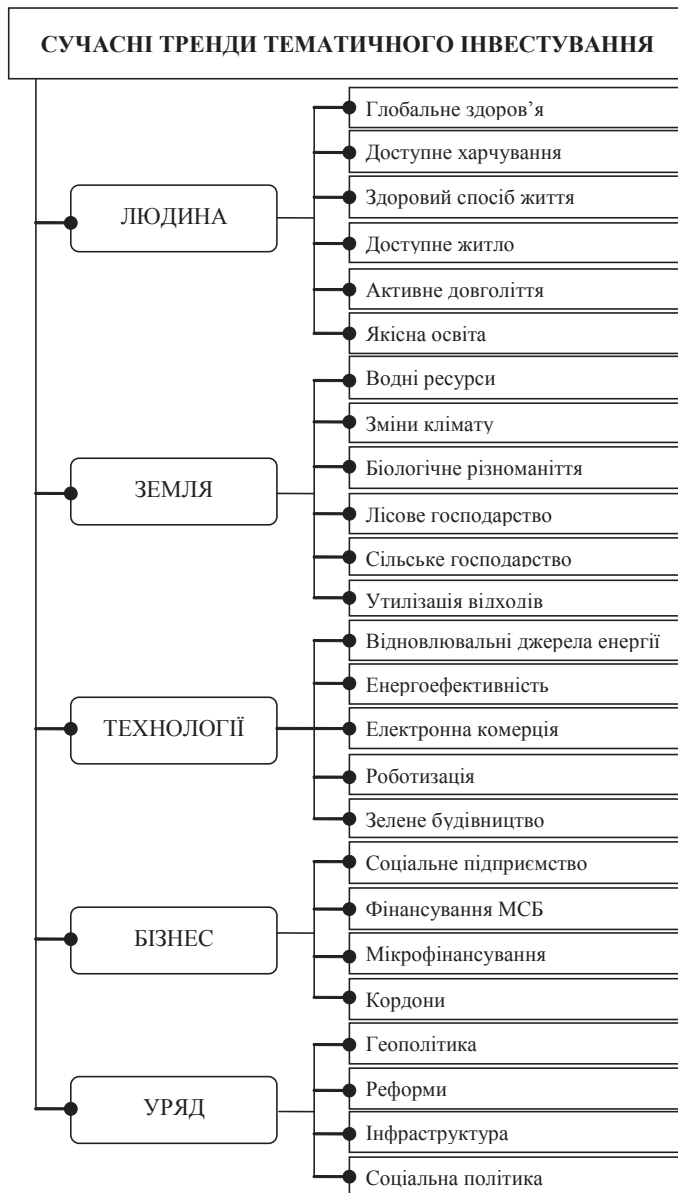

Рис. 1. Сучасні тренди тематичного відповідального інвестування

Джерело: розроблено автором.

Цілей сталого розвитку, дозволяє виокремити п'ять ключових напрямів, які можливо вважати сучасними світовими трендами тематичного відповідального інвестування: "Людина", "Земля", "Технології", "Бізнес", "Уряд" (рис. 1).

Виокремленні п'ять трендів охоплюють 25 напрямів тематичного відповідального інвестування. Розглянемо більш детально декілька з них.

Напрямок "Глобальне здоров'я" передбачає інвестування у сферу охорони здоров'я, фармацевтику, біотехнології, наукові дослідження по розробці лікарських препаратів для лікування інфекційних (ВІЛ/СНІД, туберкульоз, гепатит, малярія) та неінфекційних (рак, діабет) захворювань. Істотного фінансування потребує набір, підготовка і утримання медичних кадрів у країнах, що розвиваються, особливо у найменш розвинутих країнах і малих острівних державах.

Напрямок інвестування "Доступне харчування" спрямований на вирішення важливої цілі сталого розвитку

щодо ліквідації голоду, забезпечення продовольчої безпеки та поліпшення харчування. За даними ООН, зараз у світі страждають від голоду 800 млн осіб [19, с. 23]. Зростання кількості населення у країнах, що розвиваються, призводить до перенапруження світової продовольчої системи, оскільки наслідки дисбалансів, між попитом на продовольство та його пропозицією, ніколи не розподіляються рівномірно. Проблема неповноцінного харчування має соціально-економічний характер. З одного боку, це результат нерівності (соціальна проблема), а з другого — це підриває економічну систему (фінансова проблема). Тому саме тематичне відповідальне інвестування може забезпечити необхідне поєднання соціальних та фінансових підходів для забезпечення стійкого інвестування у сегменті продовольства та харчування. Інвестори, які мають бажання посприяти підвищенню доступності продовольства та забезпеченню повноцінного харчування, повинні звернути увагу на участь у підвищенні продуктивності виробництва та праці на всіх ділянках системи поставок, від поля до столу споживача. Перспективним є інвестування у виробництво, оптову і роздрібну торгівлю, а також систему поставок продуктів харчування [15, с. 31].

Інвестування за напрямом "Якісна освіта" сприяє досягненню однієї з визначених ООН цілей сталого розвитку щодо забезпечення загальнодоступної якісної освіти та надання можливості навчатися протягом усього життя. Масштаб світової проблеми яскраво демонструють дані ООН: у даний час школу не відвідують 57 млн дітей молодшого шкільного віку. Понад 140 мільйонів підлітків шкільного віку не мають можливості вчитися, а більше 750 мільйонів дорослих не вміють писати і читати [16].

Напрямок інвестування "Доступне житло" є досить важливим зараз, коли збройні конфлікти, насильство і порушення прав людини призвели до масового переміщення людей як у межах своїх країн, так і за кордон. Масштаб даної проблеми демонструє кількість вимушених переселенців: за даними ООН на кінець 2014 року їх чисельність перевищила 60 млн осіб. Це найбільший показник з часу закінчення Другої світової війни. Якби вони становили окрему націю, то їхня країна стала б двадцять четвертою у світі за чисельністю населення. Протягом 2015 року з причини конфліктів у таких країнах, як Ірак, Нігерія, Пакистан, Південний Судан, Демократична Республіка Конго, Сирійська Арабська Республіка і Україна, щоденно залишають свої будинки в пошуках захисту в середньому по 42 000 осіб [19, с. 23]. Доступне житло має різні визначення в залежності від країни, але може бути широко класифіковане як те, що є доступним для "середньої родини". Воно охоплює спектр об'єктів нерухомості у діапазоні від притулків і орендованого житла до доступного домоволодіння.

Напрямок інвестування "Сільське господарство" є продуктивним, конкурентоспроможним і ефективним способом виробляти безпечну сільськогосподарську продукцію, водночас захищаючи та покращуючи навколишнє середовище та соціально-економічні умови місцевих громад. Інвестиції за даним напрямом забезпечують створення стійких систем виробництва продуктів хар-

чування; впровадження надійних методів ведення сільського господарства; сприяють збереженню екосистем, зміцненню потенціалу адаптації до змін клімату та екстремальних погодних явищ, посухи, повеней і інших стихійних лих; поступове покращення якості земель і ґрунтів. Перспективним є інвестування в інфраструктуру сільських районів, сільськогосподарські дослідження, пропаганду сільськогосподарських знань, розробку технологій і створення генетичних банків рослин і тварин.

Напрямок "Мікрофінансування" пов'язують із борговим фінансуванням мікрофінансових організацій або інвестуванням в акціонерний капітал. Мікрофінансові інститути надають такі фінансові послуги по кредитуванню, заощадженню, страхуванню та інші послуги клієнтам з низьким рівнем доходу, які управляють виробничою діяльністю і традиційно не мають доступу до банківських послуг. Мікрофінанси є найбільш популярним інструментом надання фінансових послуг стартапам і сімейним бізнесам з низькими доходами. Напрямом такого виду інвестицій може бути також підтримка малих і середніх підприємств в менш розвинених країнах з метою створення нових робочих місць та доступу до харчування, житла та джерел енергії. Протягом тривалого часу уряди країн інвестували у проекти розвитку через фонди прямих інвестицій, боргове фінансування, структурні інвестиції. В умовах, делеверіджу, коли уряди вимушені скорочувати соціальні програми, приватні інвестори можуть взяти ініціативу на себе і заповнити цю нішу, одночасно позитивно впливаючи на соціальне середовище та забезпечуючи стійкий економічний розвиток на локальному рівні.

Метою інвестиційної стратегії "Соціальне підприємство" є створення і підтримка підприємств, які спрямовані на позитивні соціальні та екологічні результати у той період часу, коли їх фінансові доходи знаходяться на етапі формування. Даний вид тематичного інвестування надає підтримку малому та індивідуальному підприємству, сприяє створенню нових робочих місць. Розмір глобальної потреби у нових робочих місцях демонструють дані Міжнародної організації праці: в 2015 році року безробітними є понад 204 мільйонів чоловік. Особливо вразливими в аспекті зайнятості є молоді люди у віці від 15 до 24 років. Рівень безробіття серед молоді майже у три рази вище, ніж серед дорослих. У 2015 році близько 74 мільйонів молодих людей продовжать шукати роботу [19, с. 17].

Підсумовуючи дослідження особливостей тематичної стратегії інвестування необхідно зауважити, що її подальший розвиток буде пов'язаний не тільки із розширенням практики застосування та збільшенням обсягів залучених активів, але і з забезпеченням того, щоб усі учасники технологічного ланцюжку, який забезпечує діяльність отримувача інвестицій, у тому числі постачальники, дотримувались соціальних та екологічних стандартів.

ВИСНОВКИ

Стратегії соціально відповідального інвестування — це методи, що застосовуються для відбору об'єктів інвестування з метою формування портфелю цінних паперів у відповідності до нефінансових критеріїв відповідальних інвесторів, які намагаються не тільки отримати при-

бутку, але й сприяти вирішенню одної або декількох нагальних проблем сучасного суспільства. Стратегія тематичного відповідального інвестування передбачає інвестиції в активи або тематичні інвестиційні фонди, які приділяють увагу вирішенню проблем сталого розвитку, зокрема таких як запобігання глобальним змінам клімату та нестачі питної води, розвитку екотехнологій, охороні здоров'я, виробництву та використанню відновлювальних джерел енергії, ефективному використанню природних ресурсів. Тематичне інвестування є відносно новою стратегією, проте останніми роками демонструє найбільший потенціал зростання у порівнянні з іншими стратегіями відповідального інвестування. Аналіз та узагальнення підходів щодо напрямків розвитку тематичного інвестування дозволяє виокремити п'ять ключових напрямів, які можливо вважати сучасними світовими трендами тематичного відповідального інвестування: "Людина", "Земля", "Технології", "Бізнес", "Уряд". Виокремлені тренди охоплюють 25 напрямів тематичного відповідального інвестування, що визначають найбільш привабливі та доступні довгострокові теми для тематичного відповідального інвестування.

Література:

1. У кого есть 170 триллионов долларов на достижение Целей устойчивого развития? / Отдел новостей и СМИ Радио ООН [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.unmultimedia.org/radio/russian/archives/199677/#.VhUDH-ztIHw>
2. Васильчук І. П. Теоретико-методологічні засади й еволюція концепції соціально відповідального інвестування / І. П. Васильчук // БІЗНЕСІНФОРМ, — 2015. — № 1. — С. 21—28.
3. Іващенко А.І. Теоретичні аспекти розвитку соціально-відповідального інвестування в Україні / А.І. Іващенко // Облік і фінанси. — 2014. — № 3 (65). — С. 90—95.
4. Лазар Ю.В. Сучасні тренди розвитку соціально відповідального інвестування: закордонний та вітчизняний досвід / Ю. Лазар, О. Завальна // Механізм регулювання економіки, — 2012. — № 4. — С. 190—195.
5. Петрашко Л. П., Романек Т. В. Мировые тенденции ответственного инвестирования / Л. П. Петрашко, Т. В. Романек // Современный научный вестник: научно-теоретический и практический журнал. Экономические науки. — Белгород: Издательство ООО "Руснаучкнига", 2013. — № 02 (141). — С. 50—64.
6. Рожко А.О. Етичне інвестування в глобальній економіці / А.О. Рожко [Електронний ресурс]. — Режим доступа: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4008>
7. Островский А.В. Социальное инвестирование на рынке ценных бумаг: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. экон. наук: 08.00.01 / А.В. Островский. — М., 2014. — 25 с.
8. В. Садков. Социальное и социально ответственное инвестирование / В. Садков, О. Кузнецова [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.oilru.com/sp/16/686/>
9. Eurosif 2014 European SRI Study [Electronic resource]. — Access mode: <http://www.eurosif.org/our-work/research/sri/european-sri-study-2014>

10. 2014 Global Sustainable Investment Review [Electronic resource]. — Access mode: http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2015/02/GSIA_Review_download.pdf

11. Похилько С.В. Інвестиційні механізми "зеленої економіки" / С.В. Похилько // Механізм регулювання економіки. — 2014. — № 1. — С. 131—139.

12. Принципы устойчивого развития в деятельности финансовых институтов развития и международных организаций // Ежеквартальный бюллетень. — № 2. — 2014 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/analytics/sd/2014q2.pdf>

13. Принципы устойчивого развития в деятельности финансовых институтов развития и международных организаций // Ежеквартальный бюллетень. — № 6. — 2015 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/analytics/sd/2015q2.pdf>

14. Environmental and social themed investing [Electronic resource]. — Access mode: http://intranet.unpri.org/resources/files/PRI_-_Environmental_and_social_themed_investing_October_2012.pdf

15. Устойчивое развитие: Отчет. — 2013 / UBS Financial Services Inc. ("UBS FS") UBS AG // UBS AG, CIO WM Research, Postfach, CH-8098 Zurich

16. The Thundering Word A Transforming World [Electronic resource]. — Access mode: <https://mlaem.fs.ml.com/content/dam/ML/Articles/pdf/ATW-The-Thundering-Word.pdf>

17. Краснова А. Мир после QE: во что вкладывать деньги в ближайшем будущем / А. Краснова [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.finanz.ru/novosti/editorial/mir-posle-QE-vo-chto-vkladyvat-dengi-v-blizhayshe-budushchem-1000128518>

18. Цели в области устойчивого развития [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/sustainable-development-goals/>

19. Цели развития тысячелетия: доклад за 2015 год. / Организация Объединенных наций развития [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.un.org/ru/millenniumgoals/mdgreport2015.pdf>

References:

1. Artem, P. (2015), "Who has a 170 trillion dollars to achieve sustainable development?", Otdel novostej i SMI Radio OON, available at: <http://www.unmultimedia.org/radio/russian/archives/199677/#.VhUDH-ztIHW> (Accessed 15 September 2015).

2. Vasylychuk, I.P. (2015), "Theoretical and methodological foundations and evolution of the concept of socially responsible investment", BIZNESINFORM, vol. 1, pp. 21—28.

3. Ivaschenko, A.I. (2014), "Theoretical aspects of socially responsible investing in Ukraine", Oblik i finansy, vol. 3 (65), pp. 90-95.

4. Lazar, Yu.V. and Zaval'na, O. (2012), "Modern trends of socially responsible investment: foreign and domestic experience", Mekhanizm rehulivannia ekonomiky, vol. 4, pp. 190—195.

5. Petrashko, L.P. and Romanjok, T.V. (2013), "Global trends in responsible investing", Sovremennyj nauchnyj

vestnik: nauchno-teoreticheskij i prakticheskij zhurnal. Jekonomicheskie nauki, vol. 2 (141), pp. 50—64.

6. Rozhko, A.O. (2015), "The ethical investment in the global economy", Efektyvna ekonomika, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4008> (Accessed 15 September 2015).

7. Ostrovskij, A.V. (2014), "Social investment in the securities market", Ph.D. Thesis, Economy, Moscow, Russia.

8. Sadkov, V. and Kuznetsova, O. (2007), "Social and socially responsible investment", available at: <http://www.oilru.com/sp/16/686/> (Accessed 5 September 2015).

9. Eurosif (2014), "European SRI Study", available at: <http://www.eurosif.org/our-work/research/sri/european-sri-study-2014> (Accessed 5 September 2015).

10. GSIA (2014), "Global Sustainable Investment Review", available at: http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2015/02/GSIA_Review_download.pdf (Accessed 5 September 2015).

11. Pokhyl'ko, S.V. (2014), "Investment mechanisms of "green economy"", Mekhanizm rehulivannia ekonomiky, vol. 1, pp. 131—139.

12. Vnesheconombank (2014), "Principles of sustainable development in the activities of financial institutions and international organizations", Ezhekvertal'nyj biuleten', vol. 2, available at: <http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/analytics/sd/2014q2.pdf> (Accessed 5 September 2015).

13. Vnesheconombank (2015), "Principles of sustainable development in the activities of financial institutions and international organizations", Ezhekvertal'nyj biuleten', vol. 6, available at: <http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/analytics/sd/2015q2.pdf> (Accessed 5 September 2015).

14. UNPRI (2012), "Environmental and social themed investing", available at: http://intranet.unpri.org/resources/files/PRI_-_Environmental_and_social_themed_investing_October_2012.pdf (Accessed 5 September 2015).

15. UBS Financial Services Inc. (2014), Ustojchyvoe razvytye: Otchet. — 2013 [Sustainable development: report. — 2013], UBS AG CIO WM Research Postfach, Zurich, Switzerland.

16. BofA Merrill Lynch (2014), "The Thundering Word A Transforming World", available at: <https://mlaem.fs.ml.com/content/dam/ML/Articles/pdf/ATW-The-Thundering-Word.pdf> (Accessed 5 September 2015).

17. Krasnova, A. (2014), "The World after QE: what to invest in the near future", <http://www.finanz.ru/novosti/editorial/mir-posle-QE-vo-chto-vkladyvat-dengi-v-blizhayshe-budushchem-1000128518>

18. UN (2015), "The objectives of sustainable development", <http://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/sustainable-development-goals/> (Accessed 5 September 2015).

19. United Nations Development (2015), "The Millennium Development Goals Report 2015", <http://www.un.org/ru/millenniumgoals/mdgreport2015.pdf> (Accessed 5 September 2015).

Стаття надійшла до редакції 08.10.2015 р.